

13.11.2023

Europas landbrug og industri protesterer over klimapolitikken. Nu ser det ud til, at budskabet har nået Bruxelles

Protester fra landbrug og industri viser, at nye vinde blæser i europæisk klimapolitik. Og noget tyder på, at Bruxelles er på vej til at recalibrere EU's klimakurs.

Skrevet af

Ditte Brasso Sørensen

📞 +4561101115

✉ ditte@thinkeuropa.dk

**Emmanuel Molding
Nielsen**

📞 +45 61 10 66 93

✉ emmanuel@thinkeuropa.dk

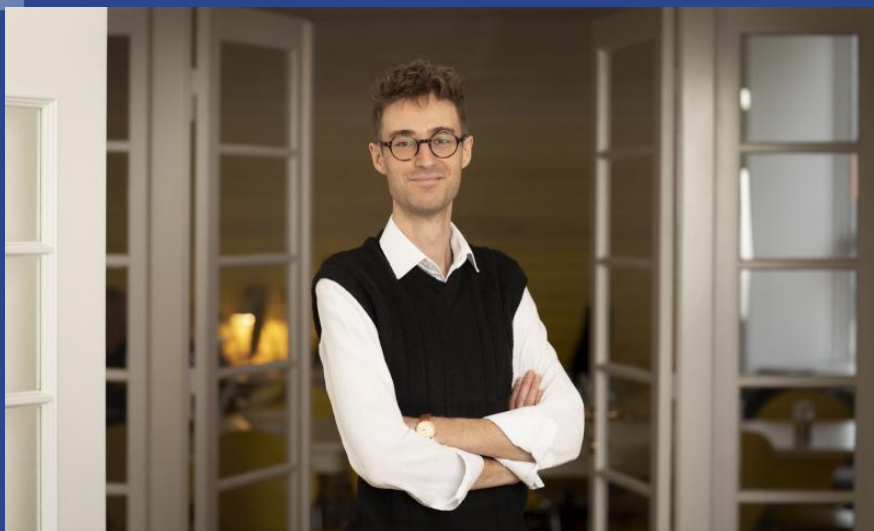
Kontakt

Ditte Brasso Sørensen

📞 +4561101115

✉ ditte@thinkeuropa.dk

Emmanuel Molding Nielsen

📞 +45 61 10 66 93

✉ emmanuel@thinkeuropa.dk

Centrale miljøforslag er røget af Kommissionens to-do liste for 2024 til fordel for mere dialog med landbruget og industrifremmende tiltag. Det understreger, at den Grønne Pagt ikke kun handler om omstilling, men også om vækst.

D. 17. oktober løftede EU-Kommissionen sløret for sit arbejdsprogram indtil Europa-Parlamentsvalget næste sommer. Arbejdsprogrammet er den seneste indikation på, at Kommissionen i stigende grad træder varsomt, når det kommer til den grønne omstilling.

Da Ursula von der Leyen i december 2019 præsenterede *Den Europæiske Grønne Pagt*, var det med et håb om at skabe en ny fortælling for EU. En fortælling, der både udstak en vision for europæisk vækst og sikrede, at Europa kunne beholde sit globale grønne lederskab.

Pagten har længe været en politisk succes for EU. Et bredt flertal af både EU-lande og politiske grupper i Europa-Parlamentet har støttet Pagtens ambitiøse målsætninger om at blive verdens første klimaneutrale kontinent i 2050 og på vejen derhen at reducere drivhusgasudledninger med 55 pct. inden 2030.

Men i det seneste år har en række politiske ledere opfordret til at sænke hastigheden for EU's grønne omstilling. Beskeden fra flere europæiske ledere har været, at EU stadig skal være grønt, men at vi ikke skal søsætte flere initiativer, før vi har fået implementeret de eksisterende.

Med det seneste arbejdsprogram tyder det på, at Kommissionen har taget bestik af de nye vinde. Programmet understreger, at fokus nu skal være på implementering og på at reducere EU's bureaukrati. Derudover er flere markante grønne initiativer udgået. Det drejer sig særligt om miljøområdet, hvor den længe ventede lovgivningsmæssige ramme for bæredygtige fødevarer (FSFS) ikke er at finde, ligesom et initiativ, der skulle sikre bedre dyrevelfærd i Europa, er røget tilbage i skrivebordsskuffen.

Særligt FSFS-forslaget er væsentligt, da forslaget skulle mainstreame bæredygtighed på tværs af fødevarer systemet ved bl.a. at fastlægge definitioner, principper, målsætninger og minimumstandarder for bæredygtighed.

Efter Europa-Parlamentsvalget næste sommer skal der indsættes en ny Kommission, og arbejdsprogrammet for 2024 er derfor sidste mulighed for, at Kommissionen kan komme i mål med dens grønne ambitioner. At Kommissionen vælger at neddrole

ambitionerne på EU's miljøpolitik i ellefte time, peger på en kommende recalibrering af EU's klimapolitik, som fremadrettet skal være både mere dialogorienteret og industrivenlig.

Klima deler vandene

Flere landes regeringer har allerede indikeret, at klimamålsætningerne kan blive svære at nå. I september meddelte den svenske regering, at Sverige [ikke længere forventer at nå sit 2030-mål](#) for grøn omstilling på transportområdet. Udmeldingen kom, efter den svenske regering har sænket ambitionsniveauet for en række grønne tiltag, siden de kom til magten i oktober 2022.

I september bekendtgjorde Storbritanniens premierminister Rishi Sunak, at Storbritanniens tidligere konservative regering ikke har været åbne omkring den grønne omstillings omkostninger for befolkningen. Derfor udskød Sunak datoen for udfasningen af forbrændingsmotorer fra [2030 til 2035](#).

Og i Danmark erklærede klimaminister Lars Aagaard i august, at regeringen ønsker, at 80 pct. af den danske befolkning skal kunne se sig selv i landets klimapolitik. Frygten virker til at være, at hvis grønne tiltag bliver vedtaget for hurtigt, risikerer man at miste den folkelige opbakning.

Spørger man hhv. blå og røde vælgere er der da også forskelle i deres opfattelse af, hvorvidt klimaforandringer udgør en trussel. Ifølge [The Economist](#) er der på tværs af Tyskland, Frankrig, Spanien, Italien, Belgien og Holland store forskelle på, hvor meget hhv. borgerlige og venstreorienterede vælgere frygter klimaforandringerne. I Tyskland er der f.eks. en 24 pct. forskel på andelen borgerlige og venstreorienterede vælgere, der mener at klimaforandringer er en alvorlig trussel.

En ny spørgeskemaundersøgelse fra Tænk tanken EUROPA indikerer, at selvom hovedparten af danskere ikke mener, at den grønne omstilling går for stærkt, så er der store forskelle på hhv. den blå og den røde opposition. 35 pct. af den blå oppositions vælgere mener, at EU's grønne omstilling går for stærkt, men det kun gælder for 6 pct. af vælgerne fra den røde opposition. Betænkningen ved yderligere klimakrav bliver endnu tydeligere at spore, når spørgsmålene bliver mere konkrete. F.eks. mener kun 52 pct. at '*EU bør stille strengere miljø- og klimakrav til landbruget*', og for vælgerne i den blå opposition er tallet 33 pct.

Ønsket om besindighed har også givet udslag på EU-niveau. I maj præsenterede den kristendemokratiske gruppe (EPP) i Europa-Parlamentet en 'Pagt for europæiske landmænd', der opfordrer til, at EU's ambitioner sænkes på en række initiativer, herunder den omdiskuterede naturgenopretningslov, der har til formål at genoprette økosystemer der i dag er i dårlig fatning og derved også skabe bedre betingelser for insektarter, der er ved at uddø, og en forordning om bæredygtig brug af pesticider. Ifølge Kristendemokraterne skal hensyn til europæisk fødevarer sikkerhed og landbrugets fortsatte produktionsmuligheder vægtes tungere.

Kristendemokraternes position er vigtig. De er den største gruppe i Europa-Parlamentet, og deres stemmer er derfor helt centrale, når det kommer til at få europæisk lovgivning vedtaget. Gruppens gentænkning af EU's miljøpolitik vil derfor kunne få stor effekt både på de forhandlede resultater, men også på hvad der fremsættes. Ursula von der Leyen har endnu ikke meldt ud om hun ønsker en tur mere som formand for Kommissionen, men når hun – eller en anden skal indsættes – afhænger den persons chancer af Kristendemokraternes støtte.

Grøn politik med flere gulerødder

Læser man Kommissionens arbejdsprogram for 2024 er det tydeligt, at inddragelse og det industrirettede i stigende grad tager fokus. Den sociale dialog, Ursula von der Leyen lovede i hendes State of the European Union tale i september, er fremhævet, og det understreges, at der skal afholdes en række grønne-sociale dialoger i det kommende år, ikke kun med landbruget.

Den strategiske dialog med landbruget, der forventes at blive igangsat i midten af november, vil både komme til at handle om, hvordan landbruget konkret kan bidrage til EU's klimamålsætninger, men også bredere om, hvordan man fra EU's side kan forbedre de sociale vilkår for europæiske landmænd samt støtte op om mulighederne for at leve i de landområder, hvor ca. 25 pct. af Europas befolkning bor.

Hensyn til de grupper – som f.eks. polske minearbejdere – hvis arbejde og regioner trues af den grønne omstilling, har været en del af den Europæiske Grønne Pagt fra begyndelsen. Og tiltag som Fonden for Retfærdig Omstilling og den Sociale Klimafond er eksempler på initiativer, der har skullet varetage f.eks. omskoling. Men dialogen med borgere, industri og arbejdsmarkedets parter har fået en mere prominent rolle nu end tidligere. Der lægges i højere grad op til en lydhørhed overfor de bekymringer og indsigelser, der kommer fra landbruget og borgere i landområder.

Det er endnu uvist, hvilke konkrete initiativer dialogerne skal munde ud i. Men det er tydeligt, at inddragelsen skal styrkes. Både de seneste års omfattende landbrugsprotestbevægelser med opblomstringen af succesfulde landbrugspartier i Holland, Belgien og Irland og den betændte kornkrise, hvor en række østeuropæiske lande har indført bilaterale importforbud på ukrainsk korn i strid med EU's position, har været med til at understrege det eksplosive politiske potentiale i landbrugs- og miljøpolitik. Landbrugsprotesterne har allerede vist, at de kan mobilisere europæiske vælgere, og det er et åbent spørgsmål, hvordan de kommer til at påvirke Europa-Parlamentsvalget i 2024.

Både den europæiske splittelse og de interne nationale konfliktlinjer bekræfter behovet for dialog med landbruget – dels i lyset af den grønne omstilling, men også i lyset af den igangværende diskussion af Ukraines mulige EU-medlemskab, der med sin omfattende landbrugsproduktion og store areal ville kræve en nytænkning af EU's landbrugsstøtte, der primært fordeles på baggrund af landbrugsareal. De foreslåede dialoger skal nå rundt om alle disse spørgsmål.

Et større fokus på industri er også blevet mere fremtrædende i den nye dagsorden. Særligt fremtrædende er hensynet til fødevarerikkerheden i Europa, og herunder værktøjer der kan højne produktiviteten. Kommissionen lægger op til et generelt fokus på at lette administrative byrder for at komme industrien i møde, men der er også lagt op til tiltag målrettet den europæiske fødevarereproduktion.

Særligt forslaget om at lette brugen af nye genteknologier har taget fokus. Kommissionens arbejdsprogram barsler også med et helt nyt initiativ om bioteknologier, der skal modernisere europæisk industri og styrke Europas konkurrenceevne på dette område. Det industrirettede fokus er et modsvar til især Kristendemokraternes kritik, at Kommissionen har haft for meget fokus på 'pisken' i udmøntningen af nye klima- og miljøkrav, mens den angiveligt har glemt 'guleroden'.

Med sit seneste arbejdsprogram understreger Kommissionen det, der hele tiden har været fortællingen, nemlig at den Grønne Pagt ikke blot skal være EU's omstillingsplan, men også unionens vækststrategi, og fokus lægges derfor på industrifremmende tiltag. Med andre ord, så kan vi forvente at initiativer, der sikrer den europæiske fødevarereproduktion og industri, bliver prioriteret over hensyn til biodiversitet.

Nu er spørgsmålet, om arbejdsprogrammet for 2024 blot varsler en midlertidig pause for fødevarerensystemets grønne omstilling, eller om det er et tegn på, hvad vi kan

forvente efter Europa-Parlamentsvalget i juni 2024?

Kommissionen mangler at fremlægge sit 2040-drivhusgasreduktionsmål, hvilket skal ske i starten af 2024 før Europa-Parlamentsvalget. Særligt kommunikationen om, hvordan det nye 2040-mål for reduktion af drivhusgasser i Europa skal nås, vil give et praj om varigheden af det aftryk, som landbrugsprotester og tøven i de europæiske regeringer lægger på EU's klima- og miljøpolitik.

Men indtil videre står en ting klart: Kommissionens *Green Deal* - i hvert fald som den oprindeligt var tænkt i miljø- og fødevaredele - er blevet bremset af en mere inddragelsesfokuseret og industrifremmende tilgang. Europa-Parlamentsvalget i juni 2024 vil afgøre, om den grønne konsensus, der var drivkraften bag den oprindelige aftale, kan genfindes.